

LAUSUNTO

14.10.2025

Verohallinto, Tulorekisteriyksikkö

Eduskunnan talousvaliokunnalle**Asia**

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräiden kuluttajaluottojen välittäjistä sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 120/2025 vp). Hallituksen esitykseen sisältyy myös lakiehdotus positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain muuttamiseksi (LE 10).

Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö lausuu esityksen vaikutuksista Tulorekisteriyksikön ja sen rekisterinpidossa olevan positiivisen luottotietorekisterin toimintaan. Tulorekisteriyksikkö lausuu asiassa kunnioittaen seuraavaa:

Lausunto**Maksuviivetietojen rekisteröinnistä ilmoittaminen**

Positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 23 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Sen mukaan rekisterinpitäjänä toimivan Tulorekisteriyksikön olisi ilmoitettava kuluttajalle lain 12 §:ssä tarkoitetun tiedon tallettamisesta positiiviseen luottotietorekisteriin 30 päivän kuluessa tiedon tallettamisesta. Viitatussa 12 §:ssä säädetään maksuviiveitä ja eräännyttämistä koskevista tiedoista. Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan vuoden 2025 joulukuusta alkaen kuluttajaluottojen lisäksi myös muulle luonnolliselle henkilölle kuin kuluttajalle myönnettyjä luottoja, jos niistä sopimuksen mukaan peritään korkoa tai kuluja. Velvollisuus ilmoittaa maksuviiveistä ja eräännyttämisestä koskisi kuitenkin vain kuluttajaluottoja. Maksuviive- ja eräännyttämistietoja tallennetaan kuluttajaluotoista nykyisin keskimäärin 100 000 kuukaudessa. Ilmoitusten määrässä on kuitenkin suurta kuukausikohtaista vaihtelua.

Hallituksen esityksen kappaleessa 4.2.1 esitetty Verohallinnon Tulorekisteriyksiköön kohdistuvat taloudelliset vaikutukset vastaavat yksikön arviota ehdotetuista muutoksista Tulorekisteriyksikölle aiheutuvista kustannuksista. Positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 23 §:ään ehdotettu muutos laajentaisi Tulorekisteriyksikölle positiivisen luottotietorekisterin ylläpidosta johtuvia lakisääteisiä velvoitteita nostaen vuosittaista perusrahoitustarvetta. Investoinnin osalta kustannukset muodostuvat niiden tietojärjestelmään liittyvien toiminnallisuuksien kehittämisestä, jotka liittyvät maksuviive- ja eräännyttämistietojen tallentamista koskevan ilmoituksen lähettämisestä kuluttajille. Ilmoitukset toimitetaan sähköisesti, ja niiltä osin kuin sähköinen toimittaminen ei ole mahdollista, paperi-ilmoituksina. Ehdotuksilla on vaikutusta myös pysyvän toiminnan menoihin, joka tarkoittaa paitsi tietojärjestelmän teknistä ylläpitoa ja ilmoitusten toimittamisesta johtuvia välittömiä kustannuksia (esim. postikulut), niin myös asiakaspalvelutarpeen (esim. puhelinneuvonta ja virheiden selvittely) kasvua. Lisäksi postin käsittelyyn liittyvän virkailijatyömäärän ja sen myötä myös siihen liittyvien kustannusten odotetaan kasvavan merkittävästi.

Esityksessä ehdotetun ilmoitusmenettelyn toteuttaminen muuta toimintaa vaarantamatta edellyttää, että Verohallinnon Tulorekisteriyksikölle myönnettäisiin

menojen lisäykset täysimääräisesti kattava lisärahoitus sekä positiivisen luottotietorekisterin investointimenoihin että perustoiminnan uusien vaatimusten aiheuttamiin lisäkustannuksiin momentille 28.10.03 Kansallisen tulorekisterin toimintamenot. Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä ei kuitenkaan ole huomioitu edellä todettuja Verohallinnon edellyttämiä määrärahalisäyksiä. Sen sijaan esityksessä on todettu, että esityksestä aiheutuvat kertaluonteiset kustannukset ja pysyvät toimintamenot olisi katettava olemassa olevista valtion talouden kehyspäästösten ja valtion talousarvion mukaisista määrärahoista. Kustannusten kattamisesta olemassa olevilla määrärahoilla ei ole valmisteluvaiheessa keskusteltu tai sovittu Verohallinnon kanssa, eikä ratkaisun vaikutuksia näiltä osin ole myöskään arvioitu esityksessä.

Ehdotetut muutokset tulevat lisäämään Tulorekisteriyksikön kustannuksia siinä määrin, että positiivisen luottotietorekisterin perustoimintaan liittyvät riskit kasvavat merkittävästi, jos ne joudutaan toteuttamaan ilman rahoitusta. Tulorekisteriyksikkö ilmaisee huolensa erityisesti pysyvän toiminnan rahoituksen puuttumisesta.

Valtion talouden tasapainottamiseen liittyvät valtion virastojen toimintameno- ja säästöt vaikuttavat Tulorekisteriyksikön toimintaan vuodesta 2025, ja täysimääräisesti vuodesta 2027 lukien. Hallituksen linjaamat säästötavoitteet aiheuttavat sen, että Verohallinnon Tulorekisteriyksikön toimintaan osoitetut määrärahat pienentyvät yhteensä 10 prosenttia (vuoden 2025 tasosta), joka tarkoittaa positiivisen luottotietorekisterin toiminnan osalta yhteensä noin 2,3 miljoonan euron vuotuisia säästöjä. Näiden toiminnalle jo aiemmin asetettujen säästötavoitteiden vuoksi kyky selviytyä ilman lisärahoitusta esityksessä ehdotetun kaltaisista sekä erillistä investointia, että pysyvän toiminnan lisäkustannuksia aiheuttavista muutoksista, on jo valmiiksi heikentynyt. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että esityksessä ehdotettujen lakisääteisten muutosten rahoitus turvattaisiin.

Esityksessä ehdotetut muutokset tulevat ilman lisärahoitusta vaikeuttamaan Tulorekisteriyksikölle rekisterinpitäjänä kuuluvien velvoitteiden hoitamista sekä heikentävät Tulorekisteriyksikön kyvykkyyttä sen ylläpitämien rekisterien kehittämiseen, joka tarkoittaa myös heikentynyttä kykyä reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Vaikutukset heijastuvat luottotietojen ilmoittajiin, luottotietojen hyödyntäjiin sekä rekisteröityihin. Tämä näkyy rekisterin asiakkaille muun muassa asiakaspalvelun palvelutason ja saatavuuden alentumisena, kehittämistoiminnan vähentymisenä, järjestelmän saatavuuden mahdollisena alentumisena, ennakollisen sidosryhmäyhteistyön vähentymisenä sekä asiakkaille tarjottavan sidosryhmätestauksen tuen ja ympäristöjen mahdollisena lakkauttamisena.

Positiivisen luottotietorekisterin tietojen hyödyntämisen laajentuminen

Kuluttajansuojalain 7 luvun soveltamisalan laajentaminen myös korottomiin ja kuluttomiin luottoihin vaikuttaa myös positiiviseen luottotietorekisteriin. Rekisteriin ilmoitettavien luottojen määrä ei kasva, mutta sen sijaan tiedonsaantiin oikeutettujen yritysten määrä voi kuluttajansuojalaissa säädetyn luottokelpoisuudenarviointiin liittyvien velvoitteiden laajentuessa muuttua nykyisestä.

Kuten esityksessä on todettu, soveltamisalan laajentuminen uusiin ja mahdollisesti myös uuden tyyppisiin toimijoihin ja käyttöympäristöihin voi aiheuttaa vaikeasti ennakoitavia haasteita rekisteristä luovutettavien salassapidettävien henkilötietojen asianmukaiselle suojaamiselle. Esimerkiksi tietojen kyselymahdollisuuksien päätyminen erilaisiin avoimiin myymäläympäristöihin muodostaa huomattavan riskin rekisterin tietoturvalle ja rekisterissä käsiteltävien henkilötietojen suojalle. Rekisterinpitäjänä toimivan Tulorekisteriyksikön keinot suojautua tämän tyyppisiä uhkia vastaan ovat varsin rajalliset, siitä huolimatta, että tietolupaa hakevan on annettava selvitys tietojen suojaamisesta ja käytön valvonnasta.

Luottokustannusten määritelmä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös tarkennuksia kuluttajansuojalaissa säädettyyn luottokustannusten määritelmään. Voimassa olevasta laista ehdotetaan kumottavaksi muun muassa säännös, jonka mukaan luottokustannuksiin ei lueta kuluttajan mahdollisen sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevia maksuja. Positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että siinä poissuljettaisiin ilmoitettavasta tietosisällöstä sopimusrikkomuksista aiheutuvat kustannukset (10 ja 11 §). Näin ollen positiivisen luottotietorekisteriin ilmoitettava tietosisältö pysyisi ennallaan. Jatkossakaan luottokustannuksiin eivät kuuluisi sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevat maksut.

Lakiehdotuksen (LE 10) 10 §:n 2 momentissa on viitattu velallisen sijaan vain kuluttajaan, vaikka säännös ja siinä viitattu 2 momentin 3 kohta koskee sekä kuluttajavelallisia että muita luonnollisia henkilöitä kuin kuluttajia. Ehdotetulla tavalla muotoiltuna säännös tarkoittaisi Tulorekisteriyksikön käsityksen mukaan sitä, että muiden kuin kuluttajavelallisten osalta luottokustannuksina olisi tarkoitus huomioida myös sopimusrikkomuksesta johtuvia maksuja. Esityksen perusteluissa on kuitenkin todettu, ettei tällaisia maksuja olisi lähtökohtaisesti pidettävä luottokustannuksina, ja täsmennyksen on ollut tarkoitus olla selkeyttävä.

Tulorekisteriyksikkö ehdottaakin säännöksen terminologista tarkentamista, sillä jos luottokustannusten määritelmän tulkittaisiin muiden kuin kuluttajavelallisten osalta tässä yhteydessä muuttuvan, edellyttäisi se muutoksia sekä positiivisessa luottotietorekisterissä, että tietojen ilmoittavien luotonantajien tietojärjestelmissä.

10 § Lyhennystiedot

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan jatkuvien luottojen osalta 1 momentissa säädetyn lisäksi 2 momentin 2—4 kohdassa tarkoitetut tiedot. Edellä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuina luottokustannuksina ei talleteta **velallisen** mahdollisen sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevia maksuja.

Lakiehdotuksen 11 § koskee lain 6 §:n 2 momentin 2 kohdan rajauksen vuoksi vain kuluttajaa, joten siinä ehdotettu sanamuoto on Tulorekisteriyksikön käsityksen mukaan ongelmaton.

Johtaja

Terhi Holmström

Toiminnallinen vastaava

Virpi Korhonen